

Ben je meer machine, of meer mens?

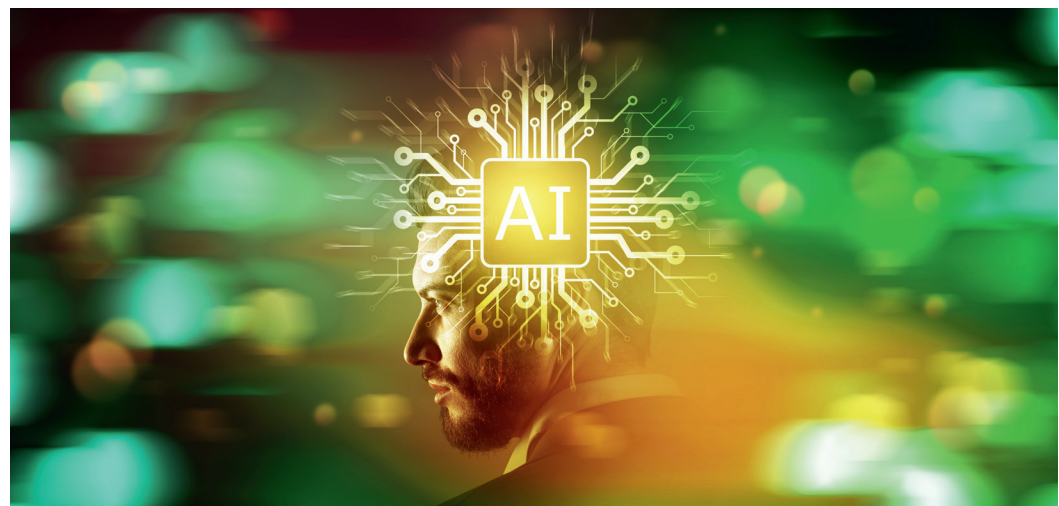
De gebroken belofte van technologie als oplossing

De technologie is er voor de mens, en niet andersom. De Smart Humanity beweging van de KNVI is een inspiratie voor vakgenoten en wetenschappers. In de opmaat naar het jaarevent op 5 november 2026 kijkt de vereniging naar trends gerelateerd aan het thema 'AI, wat denk je zelf'.

TRANSHUMANISME KAN NIET ONTBREKEN OP HET EVENT. AMERIKAANS futurist Natasha Vita-More beschrijft dit goed: 'Biologische veroudering is de ultieme reeds bestaande aandoe-ning. We hebben middelen nodig om dit proces te vertragen, te stoppen en om te keren.' Deze beweging wil de wereld verbeteren door mensen te verbeteren. De 'menselijke conditie' kan worden verrijkt door toegepaste rede. Er is technologie voor nodig die breed gedeeld moet worden om veroudering te elimineren en de menselijke intellectuele, fysieke en psychologische capaciteiten aanzienlijk te vergroten. Niet eens een heel moderne gedachte: al in 1957 schreef Julian Huxley er over.

Opgepikt door de socials

Onlangs sprak komiek Zach Galifianakis met talkshowhost Conan O'Brien over zijn zorgen over nieuwe technologie en AI. Een fragment dat veel *socials* oppik-

Beeld: Shutterstock

ten. Mooi al die technologie, maar er is angst over de mensen die het maken en controleren. Zoals Zach het zegt: technici hebben gelukkig supergoede wiskunde-breinen, maar geen brein voor wijsheid. In Big Food en Big Agro zie je daar 'goede' voorbeelden van, patronen eigenlijk. In Europa gebruiken we geen Thiame-thoxam meer als pesticide omdat het alle bijen doodt. Maar leverancier Syngenta levert het heel graag aan Zuid-Amerika, waarna wij het fruit in Europa weer

volop importeren en het gif zelf binnenkrijgen. Ook online te bestellen...

Met een lijf vol met techniek, edele metalen en je tweede gegenereerde lichaamseigen nier of oorschelp aangenaaid ben je meer machine dan mens. De gedachte is dat we allemaal steeds minder mens worden en de connectie met de natuur om ons heen verliezen. Niet dat we stil moeten blijven staan, maar het gevecht aangaan met de natuur is ook niet de weg. En doen we dat wel, dan heeft dat impact

op de mens. In de novemberconferentie van het humanistische Nexus Instituut is dat luid hoorbaar. Jongeren dansen niet meer, daten niet meer en willen geen kinderen. De gebroken belofte van technologie: ze houdt zichzelf in stand en is er niet meer voor de mens.

KNVI is de Koninklijke Nederlandse Vereniging van Informatieprofessionals, de beroepsvereniging voor mensen die werken met informatie en data.

Danny Greefhorst

AI verandert ons handelen

DANNY GREEFHORST

is directeur van ArchiXL, werkt als enterprise-architect en consultant en is Fellow bij de KNVI. Hij is gespecialiseerd in data-, informatie- en kennisintensieve vraagstukken.

Het AI-debat gaat opvallend vaak over efficiëntie. Sneller werken. Slimmer analyseren. Minder handmatig werk. Logisch, want de belofte is groot. Maar ondertussen schuift een fundamentele vraag naar de achtergrond: wat gebeurt er met ons handelen?

Hannah Arendt maakt een bruikbaar onderscheid tussen arbeid, werk en handelen. Vooral dat laatste is relevant voor informatieprofessionals. Handelen gaat over oordelen in context. Over verantwoordelijkheid nemen in een gedeelde wereld. En dat oordeel ook kunnen uitleggen. Precies dat staat onder druk.

AI schrijft teksten, geeft adviezen en vat informatie samen. Het doet steeds vaker een voorstel dat direct bruikbaar lijkt. Dat maakt werk sneller en eenvoudiger. Maar het verandert ook de rol van de professional, die rol verschuift langzaam van adviseur naar degene die vooral beoordeelt wat een systeem al heeft voorgesteld. Dat lijkt een subtiel verschil, maar het is fundamenteel.

De vraag verschuift van ‘Wat vinden wij hier zelf van?’ naar ‘Klopt dit advies van het systeem?’ Niet meer primair bij de mens, maar in eerste instantie in de uitkomst van een model.

In mijn boek ‘Kritisch denken over digitalisering’ betoog ik dat digitalisering niet alleen vraagt om adoptie, maar vooral om reflectie. Niet alles wat

geautomatiseerd kan worden, moet je zonder nadenken overnemen. Informatieprofessionals hebben juist iets wat AI niet heeft: context, ervaring en verbinding met de praktijk. Zij kunnen wegen wat in een specifieke situatie passend, zinvol en verantwoord is. Dat is geen technische berekening, maar een vorm van professioneel oordeel.

Toch ontstaat er gemakkelijk een reflex om het systeem te volgen. Daarmee verdwijnt langzaam het gesprek over waarom iets een goed besluit is. Het probleem is niet dat AI beslissingen overneemt, het is dat wij zelf minder vaak nog echt de moeite nemen om te beslissen. Dat we het risico lopen om terug te vallen in een puur arbeidsmatig en consumptief bestaan.

De uitdaging is daarom helder: niet alleen AI gebruiken, maar het eigen handelingsvermogen bewaken. Het oordeel niet uitbesteden aan systemen. AI kan veel werk versnellen, maar het kan geen verantwoordelijkheid dragen. Precies daar zit de kern van professioneel handelen.